НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

ПРОБНО ПРЕБРОЯВАНЕ
20 - 30 АПРИЛ 2020 ГОДИНА

ДОКЛАД

За организацията и провеждането на пробното преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2020 година

СОФИЯ, 2020

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

В изпълнение на Регламент (ЕО) № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета и Закона за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г., обн., ДВ, бр. 20 от 8.03.2019 г. (ЗПНЖФ2021), от 22 януари до 15 февруари 2021 г. ще се проведе 18-ото преброяване в страната.

В съответствие с чл. 24 (1) от ЗПНЖФ2021 Националният статистически институт провежда пробно преброяване за проверка на организацията и тестване на статистическия инструментариум на преброяването.

Целта на пробното преброяване е да възпроизведе всички етапи на основното преброяване на избрана територия от страната, както и да осигури информация за актуализиране и усъвършенстване на:
Планиране и организация - организацията на дейността и комуникацията между органите на преброяването, включително сформирането на общински преброителни комисии и набиране на преброители и контрольори; райониране на избраните територии на контролни райони и преброителни участъци; методи и организация на събиране на данните; осигуряване и разпределение на материалните и човешките ресурси, натовареност на преброителите и други.
Инструментариум - обща методология (преброителни карти, инструкции, номенклатури и класификации), информационна система, подпомагащ център, уеб-приложения и други. Да се тестват включените в преброителните карти въпроси, тяхното формулиране, разположение и посочените отговори. Да се оцени степента на приемане на въпросите от страна на лицата и проблемите при попълване на картите както при електронното, така и при преброяването с преброител.
Комуникационна стратегия - провеждане на кампания за информиране на населението в определените за пробното преброяване населени места, получаване на предварителна представа за готовността и интереса на лицата, които ще използват възможностите на интернет за попълване на електронна преброителна карта.

Изборът на населените места за провеждане на пробното преброяване се извърши по предварително определени критерии, както следва:

- броят на населението във всички избрани населени места, селищни образувания или части от тях следва да обхваща до 0.5% от населението на страната към 31.12.2018 година;
- представителност по различни демографски и етнокултурни характеристики на населението - възраст, семейно положение, брой домакинства и други етнокултурни характеристики;
- населени места или селищни образувания с висок и нисък процент на домакинствата, ползващи интернет;
- пропорционално разпределение на населението по признака „местоживеене“ (град, село; голямо и малко населено място);
- населени места или селищни образувания без улици, адреси и/или без приета кадастрална карта и кадастрални регистри;
- населени места или селищни образувания с наличие на вилни зони, големи жилищни комплекси, в т.ч. комплекси от затворен тип;
- населени места с различен релеф - труднодостъпни, високопланински или курортни (с оглед на активния зимен сезон по време на провеждане на основното преброяване през януари - февруари 2021 г.).

В съответствие с чл. 24, ал. 2 от ЗПНЖФ2021, и след съгласуване с областните управители, кметовете на общини и кметските наместници със Заповед № РД-05-45/23.01.2020 г. на председателя на НСИ бяха определени следните населени места за провеждане на пробното преброяване:

Област София, община Столична - част от район „Студентски“ в гр. София, приблизително население 14 хил. души, разпределено в 55 - 60 преброителни участъка.

Мотиви: Съдържа разнообразен жилищен фонд (къщи, кооперации и блокове, студентски общежития, затворени комплекси), участъци със и без кадастрално покритие (официално влязла в сила кадастрална карта). Тестване на комуникацията с управителите или председателите на управителните съвети на сгради или отделни входове в режим на етажна собственост. Тестване на комуникационна кампания в голям град в Югозападния район с районно деление и сравнително висок процент население в икономически активна възраст.

Област Разград, община Разград

- Част от град Разград (между р. Бели Лом и главен път Е-70 + вилни зони), приблизително население - 12 хил. души, 50 преброителни участъка;
- Село Ясеновец, население към 31.12.2018 г. - 2 359 души, 9 преброителни участъка.

Мотиви: Тестване в средно голям областен град и голямо по население село в Северния централен район. Наличие на разнообразен жилищен фонд (къщи, кооперации и блокове, вили), липса на адреси във вилните зони на градската част. Висок процент на електронно преброени в града и нисък процент - в селото. Наличие на разнообразен етнически състав. Наличие на условия за тестване при събирането на географски координати за сгради и локализиране на жилищния фонд - липса на кадастрално покритие и информация в кадастралната карта, поддържана от АГКК в село Ясеновец.

Област Пазарджик, община Велинград

- Част от град Велинград (в районите на кварталите „Чепино“ и „Анезица“), приблизително население - 6 хил. души, разпределено в 20 - 25 преброителни участъка;
- Село Света Петка, население към 31.12.2018 г. - 1 454 души, разпределено в 5 - 6 преброителни участъка;
- Село Чолакова, население към 31.12.2018 г. - 198 души, разпределено в един преброителен участък.

Мотиви: Тестване в средно голям общински център в Южния централен район. Наличие на разнообразен жилищен фонд (къщи, кооперации, блокове, хотели и друг вид места за настаняване). Наличие на висок процент на неотговорили и представителност на разнообразни етнически групи от населението. Липса на кадастрална карта. Тестване на логистика и достъп с включването на с. Чолакова - малко по население и жилищен фонд планинско село, без кадастрално покритие и без наличие на адреси.

I. ОРГАНИЗАЦИЯ НА ПРОБНОТО ПРЕБРОЯВАНЕ

За подготовка и организация на пробното преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2020 г. бяха извършени следните дейности:

1. **В периода 9 - 15 януари 2020 г.** бяха проведени три организационни срещи с представители на местните администрации на избраните за пробното преброяване общини:

- На 9 януари 2020 г. в администрацията на район „Студентски“ се проведе среща между кмета и секретаря на района, представители на областната администрация, ГД ГРАО при МРРБ, представители на ЦУ на НСИ и ТСБ - Югозапад;
- На 13 януари 2020 г. в областната администрация на гр. Разград се проведе среща между областния управител на област Разград, секретаря на община Разград, представители на областната и общинската администрация, кмета на кметството в с. Ясеновец и представители на ЦУ на НСИ и ТСБ - Север;
- На 15 януари 2020 г. в общинската администрация на гр. Велинград се проведе среща между секретаря на община Велинград, кметовете на селата Ясеновец и Чолакова, представители на общинската администрация, представител на регионалната структура на МВР, здравен медиатор, представители на ЦУ на НСИ и ТСБ - Юг.

Присъстващите на срещите бяха запознати с целта на пробното преброяване, критериите за избор и населените места, в които е предвидено да се проведе пробното преброяване, проект на график на предстоящите дейности, изискванията към състава на общинските преброителни комисии, проект на указания за подбор на регистратори, преброители и контрольори, резултатите от проведеното социологическо проучване в избраните територии по отношение на нагласата на населението за участие в пробното преброяване и изискванията към информационната кампания.

След проведените срещи кметовете на избраните общини потвърдиха с писма готовността си за участие в пробното преброяване и съгласието си с избраните територии.

2. **На 20 януари 2020 г.** се проведе заседание на Централната комисия по преброяването (ЦКП), на което с Протокол № 2/КО-20/05.02.2020 г. бяха утвърдени:

- Инструментариум на пробното преброяване - Преброителна карта, Инструкция за попълване на преброителната карта, Карта М - миграция и миграционно поведение на населението, Инструкция за попълване на Карта М, Карта Р - раждаемост и репродуктивно поведение на населението, Инструкция за попълване на Карта - Р;
- График на дейностите;
- Указания за подбор на преброители и контрольори.

За критичен момент на преброяването беше приет 0.00 часа на 20 март 2020 година. За продължителност и методи за регистрация на данните бяха приети, както следва: Пробно преброяване по интернет чрез попълване на електронна преброителна карта - от 0.00 часа на 20 март до 24.00 часа на 26 март, преброяване чрез посещение на жилищата и домакинствата от преброител - от 8.00 часа на 27 март до 20.00 часа на 2 април 2020 година.

3. В съответствие с утвърдения график на дейностите и на основание на чл. 10, ал. 1, 2 и 6 от ЗПНЖФ2021, със заповеди на председателя на НСИ (РД-05-94/10.02.2020 г. - за район „Студентски“, РД-05-95/10.02.2020 г. - за община Велинград, РД-05-96/10.02.2020 г. - за община Разград) бяха назначени временни общински преброителни комисии за трите избрани общини. За председатели на комисиите бяха определени секретарите на общините, а за секретари - началниците на отделите „Статистически изследвания“ (ОСИ) към териториалните статистически бюра, в обхвата на които попадаха съответните общини.

След съгласуване с областните управители беше решено за пробното преброяване да не се създават областни преброителни комисии. Областните управители на областите, в които се проведе пробното преброяване, бяха информирани за хода на дейностите и изпълнението на графика чрез свои представители или наблюдатели в общинските преброителни комисии.

4. В изпълнение на чл. 8, ал. 1 от ЗПНЖФ2021, със заповеди на директорите на съответните териториални статистически бюра бяха създадени екипи за подготовка и изпълнение на административните, организационните и методологическите дейности по преброяването.

5. В изпълнение на чл. 6, т. 1 от ЗПНЖФ2021, със заповед на председателя на НСИ РД-05-148/24.02.2020 г. бяха създадени екипи за подпомагане, организация и провеждане на основните етапи на пробното преброяване - обучения, пробен обход, пробно преброяване (по интернет и с преброители), контролни изследвания и други.

6. В периода от 17 до 21 февруари 2020 г. в Учебен център с. Сливек се проведе обучение на обучители. Експерти от ЦУ на НСИ обучиха служители на ОСИ, ТСБ и представители на общинските администрации.

7. Със заповеди на председателя на НСИ (РД-05-152/25.02.2020 г. и РД-05-97/10.02.2020 г.) бяха определени ставките, необходими за изчисляване на възнагражденията на регистраторите, преброителите и контрольорите.

8. В периода от 24 до 28 февруари 2020 г. общинските преброителни комисии определиха лицата, които да извършат пробния обход на територията на общините. Поради спецификата на работата и познаването на районите беше взето решение това да бъдат служители на общините и ОСИ. Списъкът с данни на лицата беше изпратен на директорите на съответните териториални статистически бюра за подготовка на договори за изпълнение.

9. В периода от 2 до 6 март 2020 г. се проведе обучение на лицата, които ще извършат пробния обход. Обучението беше организирано на територията на общините и с тяхното съдействие.

10. В периода от 9 до 13 март 2020 г. се проведе частичен обход с мобилни устройства за събиране на максимално детайлна информация (географски координати) за местоположението на сградите по входове, както и на жилищни единици, намиращи се извън сградите, обект на преброяването. По време на обхода бяха използвани мобилни устройства, осигурени от НСИ. Отчитането на работата на регистраторите е извършена с приемно-предавателни протоколи.

11. До 8 март 2020 г. НСИ извърши райониране на избраните за пробното преброяване населени места. Съставени бяха списъци на контролните райони и преброителните участъци, както и списъци обр. ПНЖ2. Списъците бяха предадени на общинските преброителни комисии.

12. До 8 март 2020 г. бяха подготвени, отпечатани и доставени в общинските преброителни комисии всички необходими преброителни материали - преброителни карти, инструкции, допълнителни преброителни карти и помощни материали. Подготвени и дистрибутирани бяха и допълнителни материали за преброителите и контрольорите - кутии за съхраняване на преброителните материали, чанти, химикалки, папки, флаери и други рекламни материали.

13. В периода от 24 февруари до 10 март 2020 г. общинските преброителни комисии извършиха набиране и подбор на кандидати за преброители и контрольори. На интернет страниците на общините бяха публикувани необходимите за кандидатстване документи. Заявленията се регистрираха в деловодството на общините. Проверката за съдимост на лицата, подали заявления, се извърши от общинските

преброителни комисии чрез предоставен служебен достъп до Министерството на правосъдието.

Единствено в община Разград беше достигнат необходимия брой преброители, контрольори и резерви - 83. В район „Студентски“ при необходими 74 бяха събрани 30 заявления. В община Велинград при необходими 60 бяха подадени 25 заявления.

14. Във връзка с провеждането на пробното преброяване и преброяването на местата, в които ще има временно присъстващи лица към критичния момент, както и преброяването на лицата в социални институции, общинските преброителни комисии осъществиха контакт с ръководителите на:

- лечебните заведения за болнична помощ, хосписи, ДМСГД на избраните за пробното преброяване територии;
- местата за настаняване (хотели, мотели, хижи и др.) на избраните за пробното преброяване територии;
- социални институции с настаняване (домове за възрастни хора, лица с увреждания и др.) на избраните за пробното преброяване територии.

15. Във връзка с осигуряване на реда по време на пробното преброяване с писмо от председателя на НСИ и председател на ЦКП беше информиран министърът на вътрешните работи за предстоящите дейности по пробното преброяване.

16. Във връзка с осигуряване на достъп до общежитията, намиращи се на територията на район „Студентски“, бяха изпратени уведомителни писма до ректорите на съответните висши учебни заведения.

Във връзка с решението на Министерския съвет от 8 март и заповед на министъра на здравеопазването да бъдат ограничени събиранията на групи хора в затворени пространства заради разпространението на COVID-19 на 11 март 2020 г. беше проведена неприсъствена консултация сред членовете на Централната комисия по преброяването за вземане на решение за отлагане на старта на Пробно преброяване 2020.

Съгласно утвърдения график за провеждане на Пробно преброяване 2020 през периода 16 - 18 март трябваше да се проведат обучения на преброители и контрольори, сключване на договори и раздаване на преброителни материали, както и обучение на експерти от регионалните офиси на НСИ за работа с информационната система за преброяването. На 20 март трябваше да стартира електронното преброяване, а на 27 март - преброяването с преброител, което предполага посещение на жилищата и интервюиране на домакинствата.

Поради създалата се ситуация и невъзможност да бъдат извършени посочените дейности председателят на НСИ и председател на Централната комисия по преброяването предложи пробното преброяване на населението и жилищния фонд да бъде отложено с един месец, с критичен момент 0.00 часа на 20 април. За продължителност и методи за регистрация на даннитебяха приети, както следва: Пробно преброяване по интернет чрез попълване на електронна преброителна карта - от 0.00 часа на 20 април до 24.00 часа на 26 април, преброяване чрез посещение на жилищата и домакинствата от преброител - от 8.00 часа на 27 април до 20.00 часа на 8 май 2020 година.

Членовете на Централната комисия по преброяването с мнозинство подкрепиха това предложение (Протокол № КО-64/16.03.2020 г.):

Общинските преброителни комисии бяха уведомени писмено за отлагането на пробното преброяване.

На 13 март 2020 г. беше обявено извънредно положение на територията на страната. Бяха въведени извънредни мерки, които направиха невъзможно провеждането на

пробното преброяване на населението и жилищния фонд с преброители, с оглед гарантиране на безопасността и здравето на респондентите, преброителите и служителите на НСИ и общините. Поради тази причина беше проведена втора неприсъствена консултация с членовете на ЦКП, на която председателят на НСИ и председател на Централната комисия по преброяването предложи да бъде проведено само пробно преброяване с електронна преброителна карта от 0.00 часа на 20 април до 24.00 часа на 30 април с достъп за населението на територията на цялата страна.
Членовете на Централната комисия по преброяването с мнозинство подкрепиха това предложение (Протокол № КО-80/02.04.2020 г.):

Общинските преброителни комисии бяха информирани писмено за това решение на ЦКП и от своя страна информираха лицата, подали заявления за преброители и контрольори за промяната в графика на дейностите.

Общинските преброителни комисии са предоставили доклади за извършените дейности по подготовка и организация на пробното преброяване.

Изводи:

1. Осъществено беше ефективно взаимодействие и отлична комуникация между представителите на общинските администрации и териториалните статистически бюра, като от страна на общинските администрации беше оказано съдействие и подкрепа както по отношение на организацията и подготовката на дейностите, така и при провеждането на пробния обход. Всички дейности преди въвеждането на извънредно положение бяха изпълнени в предвидените срокове.
2. Въпреки че не бяха създадени областни преброителни комисии, областните администрации бяха информирани за хода на дейностите и изпълнението на графика и оказаха необходимото съдействие.
3. Членовете на ЦКП своевременно и адекватно реагираха чрез своите решения на създалата се ситуация с обявяването на извънредно положение на територията на страната.
4. Единствената община, в която беше набран необходимият брой преброители, контрольори и резерви, беше община Разград. Общинските преброителни комисии в район „Студентски“ и община Велинград отчетоха сериозна липса на интерес и съответно малък брой подадени заявления. Като цяло за целите на пробното преброяване НСИ щеше да се справи с този проблем, ангажирайки собствен ресурс.
5. Невъзможността да се проведе преброяване с преброители е сериозен недостатък в подготовката за провеждането на същинското преброяване. На практика не се тестваха организацията на теренната работа, взаимодействието с други администрации, ангажирани с провеждането на преброяването, както и съдействието на управителите на етажна собственост.

Препоръки:

1. Споделяне на добри практики и опит при комуникацията и взаимодействието с общинските администрации от участвалите в пробното преброяване експерти от ТСБ.
2. Провеждане на информирана и таргетирана кампания при набирането на преброители и контрольори, насочена към университетите в големите градове, регионалните служби на държавната администрация в по-малките градове и

служителите на общините и кметствата в най-малките населени места.

3. Разработване на оптимална оценка на броя на необходимите преброители въз основа на качествено райониране и оценка на електронно преброените лица през 2011 г. за максимално минимизиране на необходимия човешки ресурс - преброители и контрольори.
4. Разработване на план за действие в случай на пандемия или друга извънредна ситуация.

II. РАЗРАБОТВАНЕ НА ИНСТРУМЕНТАРИУМ

Инструментариумът за пробното преброяване е разработен в съответствие с изискванията на Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/543 на Комисията по отношение на техническите спецификации на темите и на техните разбивки и на чл. 17, 18 и 19 от ЗПНЖФ2021. Разработването му включва следните дейности:

- дефиниране на обектите и единиците на наблюдение;
- определяне на методите и източниците за събиране на данни;
- определяне на темите, по които ще се събират данни по време на преброяването;
- определяне на признаците - демографски и социално-икономически характеристики на населението, сградите, жилищата и жилищните условия;
- разработване на преброителните документи - преброителна карта за сградите, жилищата и населението, преброителна карта за временно присъстващите лица, инструкция за попълване на преброителните карти, преброителни списъци, инструкции за тяхното попълване и други помощни документи, необходими за изпълнение на задълженията на преброителите и контрольорите;
- разработване на инструкция за организация на преброяването;
- разработване на методология и инструментариум за съпътстващите преброяването извадкови статистически изследвания на раждаемостта, миграцията, определяне на обектите и единиците на наблюдение, методите за събиране на данни, признаците, дизайна на извадките, анкетните карти и инструкциите;
- разработване на методология и инструментариум за контролните изследвания на обхвата и точността - определяне на обектите и единиците на наблюдение, методите за събиране на данни, признаците, дизайна на извадките, анкетните карти и инструкциите.

1. Съгласувателни процедури

След първоначалното му разработване инструментариумът премина през няколко етапа на съгласуване:

- Вътрешно съгласуване в рамките на системата на НСИ;
- Съгласуване със заинтересовани министерства и ведомства и потенциални бъдещи потребители на данните от преброяването:
  - по отношение на въпросите за етническа принадлежност, майчин език и вероизповедание - с Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси, дирекция „Вероизповедания“ при Министерския съвет, Националния съвет на религиозните общности в България;
  - по отношение на въпросите, свързани със здравния статус на населението и достъпната среда - с Държавната агенция за хората с увреждания към Министерството на труда и социалната политика;

- по отношение на въпросите, свързани с образователния статус на населението - с Министерството на образованието;
- по отношение на въпросите, свързани с икономическата активност на населението - с Министерството на труда и социалната политика;
- въпросите от раздел „Жилище“ - с Министерството на енергетиката, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на околната среда и водите, Агенцията за устойчиво енергийно развитие;
- картите за извадковите изследвания бяха обсъдени на дискусионна среща с представители на Института за изследване на населението и човека, Института за изследване на обществата и знанието, Националния институт по геодезия, геофизика и география.

- Съгласуване в Научно-експертния съвет на НСИ. Членовете на съвета са представители на академичната общност в страната.

Инструментариумът е утвърден с решение на ЦКП, Протокол № КО-20/05.02.2020 година.

2. Инструментариум

В рамките на подготовката на пробното преброяване на населението и жилищния фонд НСИ подготви следните преброителни документи:

- Обр. ПНЖ2 - „Списък на сградите, жилищата, домакинствата и лицата в преброителния участък“;
- Обр. ПНЖ3 - „Списък на преброителните участъци в рамките на контролния район“;
- Преброителна карта за сградите, жилищата и населението - съдържа всички раздели и информация за пет лица;
- Преброителни карти за сградите и жилищата - предназначена за преброяване на необитавани жилищни сгради или жилища;
- Преброителни карти за временно присъстващи лица - предназначена за преброяване на местата, в които към критичния момент на преброяването пребивават временно присъстващи лица (болници, хотели и други за временно настаняване);
- Допълнителна карта - многочленно домакинство - предназначена за преброяване на лицата в домакинства с повече от 9 члена;
- Инструкция за попълване на преброителната карта;
- Инструкция за попълване на обр. ПНЖ2 и ПНЖ3;
- Карта М - миграция и миграционно поведение на населението;
- Инструкция за попълване на Карта М;
- Карта Р - раждаемост и репродуктивно поведение на населението;
- Инструкция за попълване на Карта Р;
- Карта КИПО - контролно изследване на пълнотата на обхвата;
- Карта КИТР - контролно изследване на точността на регистрацията;
- Инструкция за работа с мобилното приложение за събиране на географски координати от предварителния обход.

3. Защита на личните данни и права на субектите

В изпълнение на разпоредбите на чл. 13 от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни бяха разработени придружителни писма от председателя на ЦКП (председателя на НСИ), с които се предоставя информация на респондентите за целта на преброяването, законовото основание, правата на субектите и мерките за защита на личните данни. Подготвени бяха писма както за основната преброителна карта, така и за четирите извадкови изследвания.

Изводи:

1. Разработени бяха всички необходими карти и инструкции за провеждане на пробното преброяване.
2. Голяма част от инструментариума не беше тестван поради настъпилите обективни причини. Не бяха тествани обр. ПНЖ2 и ПНЖ3 - основни документи, свързани с теренната работа. Не беше тестван инструментариумът за провеждане на контролните изследвания за точността на регистрацията и пълнотата на обхвата. На изследването за точността на регистрацията се разчиташе за оценка на разработената методология за извличане на данни и формиране на категорията „семейство“.
3. Основната преброителна карта до голяма степен беше тествана по време на електронното преброяване с изключение на раздел „Сграда“. Раздел „Сграда“ беше изключен от електронната преброителна карта, за да се избегне получаването на мултиплицирана, доста често различна информация за един и същ обект на преброяване.

III. ОБУЧЕНИЯ

В съответствие с чл. 6 от ЗПНЖФ2021 НСИ организира и провежда обучението на органите на преброяването, преброителите и контрольорите.

1. Обучение на обучители

От 17 до 21 февруари 2020 г. в Учебен център с. Сливек беше проведено обучение на обучители. Екип от ЦУ на НСИ проведе специализирано обучение на служители на ТСБ/ОСИ и членове на общинските преброителни комисии. Обучението се проведе с цел изграждане на мрежа от обучители на преброителите и контрольорите. Обучението включваше запознаване с нормативната база на преброяването, инструментариума, необходим за провеждане на преброяването (анкетни карти, инструкции, номенклатури и класификации), както и процедурите по предаване и приемане на преброителните документи от контрольорите и преброителите. По време на обучението бяха обсъдени графика на дейностите, задачите на общинските преброителни комисии, критериите за подбор на регистратори, преброители и контрольори, основни методологически аспекти на обхода и преброяването, приложението за събиране на географски координати и указания за работа с него. Членовете на общинските преброителни комисии бяха запознати с основните изисквания към медийната и информационната кампания за пробното преброяване.

Всички материали от обучението бяха предадени на участниците от ТСБ/ОСИ и общинските преброителни комисии.

2. Обучение на регистратори

Обучението на регистраторите се проведе на 5.03.2020 г. в сградите на общинските администрации в трите общински центъра. Представени бяха целите и задачите на предварителния обход, видът и обхватът на информацията, която трябва да се събере за обектите. Обяснена беше функционалността на информационната системата за осъществяване на процеса във връзка с регистрацията на обектите. Разгледани бяха характеристиките на преброителните единици и номенклатурите. Направено беше и практическо упражнение по основните модули за работа със системата - зареждане на карта за района, актуализация на информацията за обекта, предложение за създаване на нов обект, предложение за изтриване на съществуващ обект. Регистраторите получиха служебни карти, мобилни устройства и презентации с инструкции и допълнителни материали. По време на обучението бяха подписани договорите и приемно-предавателните протоколи за мобилните устройства и служебните карти, които бяха подготвени извън Информационна система „Преброяване 2021“ поради липса на готовност и кратките срокове за въвеждане на информацията.

Продължителността на проведените обучения беше между 3 и 4 часа (приблизително 2 часа теория и 2 часа практически обучения). Обучени бяха 20 регистратори от трима лектори, експерти от ЦУ на НСИ.

За целите на обучението беше осигурен достъп до тестова база данни и бяха създадени тестови потребители за трите общини. След приключване на обученията потребителите и базата бяха ограничени за достъп и всички промени по базата бяха изчистени преди старта на пробния обход.

В деня на обучението беше направена синхронизация с QR код към съответния сървър и бази данни.

3. Обучение на преброители и контрольори

Обучителите, преминали през обученията в първия етап, трябваше да проведат обучения на одобрените преброители и контрольори съгласно изготвени от общинските преброителни комисии графици. По време на обученията се обучават също и одобрените за резерви преброители и контрольори.

Създадена беше необходимата организация за провеждане на обученията на преброители и контрольори. Определена беше дата, а общинските преброителни комисии осигуриха подходящи помещения за провеждане на обученията. Поради възникналата криза и въведеното извънредно положение и съответните мерки практически беше невъзможно да се проведат обученията.

След отлагането на пробното преброяване всички, подали заявления, бяха уведомени за промяната в обстоятелствата и отлагането на дейностите, както и след решението за провеждане само на електронно пробно преброяване.

4. Обучение за работа с информационната система и подпомагащия център

Предвидено беше и провеждане на обучение за работа с Информационна система „Преброяване 2021“ и подпомагащия център за служителите на ЦУ на НСИ и ОСИ (ТСБ). Целта на обучението беше служителите, които по време на пробното електронно преброяване ще обслужват подпомагащия център, да бъдат запознати с основни методологически дефиниции, определения, както и да могат да работят с информационната система. Поради възникналата криза и въведеното извънредно положение, както и въведените съответни мерки това обучение също не беше проведено.

Изводи:

1. Като добра практика може да се отчете участието на членове на общинските преброителни комисии в обучението на обучители. За същинското преброяване логистично ще бъде трудно да бъдат включени всички общини, но може да се предвиди обучение поне за големите общини.
2. В процесите по организирането и провеждането на обученията общинските преброителни комисии оказаха пълно съдействие при осигуряването на съответните помещения и оборудване за провеждане на обученията.
3. Невъзможността да се проведат обучения на преброителите и контрольорите прави невъзможно оценяването на ефективността им. Липсва реална оценка на качеството и необходимата продължителност, което затруднява формулирането на препоръки в тази област за същинското преброяване.
4. Липсата на обучение на служителите на ТСБ/ОСИ, които обслужваха подпомагащия център, създаде известни затруднения в първите дни на електронното пробно преброяване както технически, така и методологически.

Препоръки:

1. Обучението за обхода да се организира поне три или четири работни дни преди стартирането на обхода, за да се отразят евентуални технически проблеми с устройствата и мобилните данни, възникнали по време на обученията.
2. Продължителност на обученията: 2 сесии по 2 часа (теория + практика). Общо 4 астрономически часа. При необходимост и в зависимост от възможностите практическата част може да се организира на терен.
3. С оглед на практическата част и необходимостта от тестване и работа с всеки регистратор, за да може да свикне с устройството и начините за работа, да се предвиди необходимият брой обучители или да се увеличи времетраенето на обучението.
4. Да бъдат изготвени детайлни инструкции за работа с приложението за събиране на географски данни.
5. Залите следва да имат осигурени интернет връзка и екран за презентации.
6. Да се подготви тестова база и тестови потребители за периода на обучение.
7. Разработване на обучителни видеоматериали.

IV. ТЕХНИЧЕСКО И КОМУНИКАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

1. За осигуряване на публичността на дейностите по преброяването, повишаване на информираността на населението и достъпността до информация беше разработена специализирана интернет страница на Преброяване 2021 https://census2021.bg/.
2. С цел технологичното осигуряване и автоматизиране на цялостния процес по организацията и провеждането на преброяването НСИ обяви открита процедура за закупуване на софтуер за Преброяване 2021 с предмет: „Доставка на лицензи, конфигуриране, гаранционно обслужване и техническа помощ на място на софтуер за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г.“. Софтуерът е разработен на модулен принцип и съдържа следните модули:

- функционалност за управление на данни - импортиране, редактиране и управление на пространствени данни;
- функционалност за организация на преброяването - дефиниране на проект, създаване на метаданни за логистика, организация, териториално назначаване на дейности, роли, права и оборудване;
- функционалност за управление на задачи;
- функционалност за управление на човешките ресурси - поддържане на йерархия на служителите, нива на достъп, лична информация на участниците в преброяването и съответните отговорности;
- функционалност за мониторинг и наблюдение - предлага възможност за наблюдение на текущите, изпълняващите се и завършените дейности. Модулът предоставя различни функционалности за наблюдение на процесите;
- уебприложение - приложение за въвеждане на данни онлайн;
- мобилно приложение - предназначено за събиране на пространствени данни. Съвместимо е както с iOS, така и с Android устройства. Разполага с необходимите функционалности.

Софтуерът осигурява единен метод за управление на достъпа, поддържане на роли, въвеждане и редакция на информация. Осигурява всички стандартни функционалности като редактиране, изтриване, добавяне на нови обекти, единен интерфейс, търсене, експортиране и импортиране на данни.

Софтуерът позволява лесно, без писане на програмен код, и интуитивно разработване на нови форми за въвеждане на данни, инициализиране на данни, номенклатури и формални и логически правила за проверка на данните. Това ще позволи на НСИ да имплементира и други изследвания в домакинствата на тази платформа.

3. За подпомагане на лицата, възползвали се от възможността да се преброят он-лайн, беше създаден подпомагащ център. От 20 април гражданите от цялата страна имаха възможност да задават въпросите си на тел. 02 9078 430. Експертите имаха техническа възможност да отговарят на над 40 обаждания едновременно, а работното време на телефонната линия беше от 8.00 до 20.00 часа всеки ден, включително през празничните и почивните дни. Във връзка със създаването на организация за работа на подпомагащия център бяха утвърдени графици на служителите - определени дежурни оператори на откритата телефонна линия, за периода от 20 до 30 април 2020 година. Всички началници на отдели създадоха необходимата организация и осъществиха контрол за спазването на утвърдения график.

В администрирането и обслужването на подпомагащия център взеха участие служители от ЦУ и ТСБ на НСИ. Регистрираните агенти са 327. При необходимост по всяко време могат да бъдат увеличавани както линиите, така и агентите до пълния капацитет на НСИ.

Обучени за работа с приложението бяха всички служители от ЦУ на НСИ, отговарящи за оказването на техническа помощ.

Определените служители за методологическа помощ не бяха преминали специализирано обучение, но за целите на нормалното протичане на процеса по подпомагане на лицата при попълване на електронната карта бяха разработени указания за комуникация с потребителите и указание да работа с приложението. През целия период на работа на подпомагащия център беше организиран канал за комуникация с операторите в случай на кризисни ситуации.

За всяко регистрирано обаждане в подпомагащия център се попълваше анкета относно причината на обаждането. С цел подобряване на качеството на обслужване всеки проведен разговор беше записван.

За периода на пробното преброяване са получени 195 входящи обаждания.

1. Входящи обаждания, разпределени по вид и брой попълнени анкети

Дата	Входящи обаждания IT	Попълнени анкети IT	Входящи обаждания методологически въпроси	Попълнени анкети методологически въпроси	ОБЩ брой входящи обаждания	ОБЩ брой попълнени анкети
20.04.2020 г.	20	18	27	17	47	35
21.04.2020 г.	23	20	22	8	45	28
22.04.2020 г.	17	16	13	3	30	19
23.04.2020 г.	8	8	4	3	12	11
24.04.2020 г.	7	7	2	2	9	9
25.04.2020 г.	4	4	7	3	11	7
26.04.2020 г.	2	1	0	0	2	1
27.04.2020 г.	2	2	1	0	3	2
28.04.2020 г.	5	2	5	1	10	3
29.04.2020 г.	8	9	9	5	17	14
30.04.2020 г.	5	4	4	4	9	8
ОБЩО от 20-30.04.2020	**101**	**91**	**94**	**46**	**195**	**137**

Изводи:

1. Бяха осигурени всички необходими информационно-комуникационни предпоставки за успешното провеждане на пробното преброяване.
2. Въпреки липсата на обучение експертите, отговарящи на обажданията в подпомагащия център, се справиха много добре и на необходимото ниво.

Препоръки:

1. Необходимо е служителите да преминат допълнително обучение за работа със софтуера на подпомагащия център. Да се наблегне на попълването на анкетната карта и приключването на разговора; прехвърлянето на разговора на друг оператор и практически ситуации.
2. Да се прецени достатъчно ли е времето за реакция, провеждането на разговора и какво е забавянето в обслужването на подпомагащия център.
3. Изготвяне на видеозапис с детайлно обяснение по всички аспекти при работата със софтуера на подпомагащия център.

V. ПРОБЕН ОБХОД

Пробният обход се проведе в периода между 9 и 15 март 2020 г. във всички населени места и части от тях, определени със заповед на председателя на НСИ, след решение на ЦКП за провеждане на пробното преброяване с изключение на кв. „Анезица“ в гр. Велинград.

1. Регистратори

За осъществяване на пробния обход бяха наети 20 регистратори (6 души за Столична община, 7 души за Велинград и 7 души за Разград). Всички регистратори преминаха предварително обучение на 5 март 2020 г., като целта беше да се запознаят с естеството на работата, да бъдат предадени устройствата и да се обсъдят всички организационно-

логистични проблеми. Всички регистратори получиха материалите от обучението, служебни карти и мобилни устройства.

С регистраторите бяха сключени договори по Закона за задълженията и договорите. Мобилните устройства и служебните карти бяха предоставени на регистраторите с приемно-предавателен протокол.

В първия ден от обхода отново беше организирана среща с регистраторите, на която им бяха предоставени потребителските имена и паролите, инициализираха се участъците в мобилните устройства, с което се провери готовността за започване на дейностите на терен и бяха обяснени направените промени по приложението след проведеното обучение.

Методът на събиране на данни с мобилни устройства е нов за общинските администрации, включени в пробния обход, както и за повечето регистратори. Това първоначално породи притеснение, че не могат да се справят със задачата. Не всички регистратори са с добри дигитални умения за работа с мобилни устройства. Тенденцията по-младите да усвояват и да се справят по-бързо с този тип дейност е валидна и в този случай, но след първоначалния „шок“ и особено след втория ден на теренна работа нямаше оплаквания или притеснения по отношение на обема на работа или как се работи с устройствата и приложението.

Няма регистрирани откази за работа от страна на регистраторите. Всички подходиха отговорно към изпълнението на задачата. Възложената работа приключи в срок. Имаше само един случай на регистратор, който не можа да довърши възложената му дейност в гр. Велинград поради семейни причини. Дейността беше довършена от друг регистратор.

Работата, мобилните устройства и служебните карти бяха приети от регистраторите с приемно-предавателен протокол. Плащането за извършената работа беше направено в срок. Дейностите бяха извършени от директорите на съответните териториални статистически бюра.

2. Техническа осигуреност на обхода

За събиране на информация за единиците, обект на наблюдение, по време на предварителния обход бяха използвани мобилни устройства - таблети. Таблетите бяха предварително конфигурирани и готови за употреба, със специално създадени google акаунти за всяко устройство. Приложението M.App беше свалено и инсталирано на устройствата. В първия ден от обхода беше направена синхронизация на данните от всички участъци, което даде възможност на регистраторите да работят на терен и без интернет връзка.

Мобилните устройства като размер и операционна система, както и интуитивността на екрана, са удобни за работа на терен. При ниска атмосферна температура екранът не реагира при допир, което създава забавяне в работата. С оглед на провеждането на теренната работа през лятото този проблем не е съществен. Таблетът е с изключително гладка повърхност, което обаче е предпоставка за изпускане.

Най-сериозно затруднение поражда функционалността за преместване на обект, тъй като изисква внимателна работа с пръстите.

Регистраторите нямаха проблеми, свързани с издръжливостта на батерията на устройството. Батерията издържаше работа на терен до 12 часа на ден без необходимост от презареждане.

Беше установено само едно устройство с технически (фабричен) проблем - бутонът за включване и изключване не функционираше нормално. Устройството е с номер: NSI-TAB-347.

Едно от неудобствата при работата с устройствата на терен е недобрата видимост на екрана при силна и пряка слънчева светлина.

Не са отчитани съществени проблеми с мрежата. Имало е единични прекъсвания в селата на община Велинград. Тествана е и работата в офлайн режим и последващата синхронизация на устройството със сървъра. Важно е да се отбележи в инструкциите за какво да се внимава при подобни случаи.

3. Интернет трафик (мобилни данни)

За целите на пробния обход бяха осигурени 20 карти с мобилни данни с размер 2GB мобилни данни.

Средният изразходен обем на данните за една карта за отчетния период (23 февруари - 22 март) е 213 MB.

Месечният обем/трафик на мобилните данни за реалния обход следва да бъде 5GB на месец, за да се осигури безпроблемна работа на регистраторите, които ще използват таблети, собственост на НСИ.

За регистраторите, които ще използват собствени устройства, е необходимо да се осигури в договорите допълнителна сума за покриване на разходи за изразходени мобилни данни, която ще бъде определена на базата на офертите, получени от доставчиците на услуги за мобилни данни.

Има единични случаи на претоварване на устройството, което е налагало рестартиране. Няма информация от регистраторите за загуба на вече въведени данни.

4. Работа с приложението

Мобилното приложение има разработени версии за устройства с операционни системи Android и iOS (т.е. може да се ползва и на телефони с такава операционна система). На обучението в Разград колеги от регионалния статистически отдел успешно инсталираха приложението на личните си мобилни телефони и практически участваха в обучението.

Проблем имаше и с актуализацията на приложението. По време на пробния обход централният разработчик на приложението „Hexagon“ пусна нова версия на приложението в appstore пространствата, което доведе до блокиране на приложението. Подобен сценарий е възможен отново да се случи, за което следва да бъде описан протокол за реакция от страна на фирмата разработчик. Препоръчително е разработчикът да се информира предварително за планирани актуализации от страна на Hexagon в периода юни - септември 2020 година.

За решаване на конкретни технически или методологични казуси директният достъп до помощ по телефон е оценен от регистраторите и отговорниците по райони като най-подходящ метод за комуникация по време на теренната работа.

В Разград и София не са отчетени проблеми със скоростта на интернета и мобилните данни.

Точното определяне на текущата позиция на регистраторите беше сред проблемите в община Велинград. При няколко преброителни единици - една до друга с почти еднакви характеристики (брой етажи, вход и т.н.), регистраторите изпитваха затруднения да определят дали описват правилната сграда.

В София също имаше проблем с установяване на точна текуща позиция в гъсто застроени с високи сгради участъци заради влиянието на сградите върху работата на позициониращата система. Необходимо е да се предоставят инструкции на регистраторите за действие в такава ситуация.

Добавянето на нов маркер на картата върху конкретен обект и попълване на характеристиките е интуитивно за потребителя. Регистраторите лесно привикват с

потребителския интерфейс на приложението и за сравнително кратко време установяват бърз темп на работа. Нормално създаването на обект и въвеждането на информацията за него трае около 1 минута. По-голямото забавяне на работата беше свързано (съвсем очаквано) с трудности по установяване на адреса поради липса на обозначения.

Регистраторите имат възможност да използват на устройствата си и други свободно достъпни приложения за карти (например Google Maps) за допълнителна ориентация и информация, ако наличната информация не е достатъчно детайлна или ясна. По време на обучението е препоръчително да се обърне внимание на тази възможност.

5. Инициализиране на данните, работа с номенклатури

В системата преди обхода бяха подготвени и заредени следните пространствени слоеве и списъци с номенклатури:

- Административни граници - области и общини, граници на землища на населени места;
- Обходни райони - граници на преброителни участъци на територията, избрана за пилотните тестове;
- Преброителни единици - сградите от актуалната кадастрална карта, филтрирани по функционален тип и представени като точки върху картата. В мобилното приложение не се зареждат границите на сградите;
- Класификатор на локализационните единици;
- Номенклатура на класове и типове преброителни единици/обекти точки.

Регистраторите проверяват, актуализират и допълват списъка на сградите и адресите, като отразяват фактическото положение. Всяка постройка, попадаща в границите на обходния район, която се ползва или може да се ползва за обитаване, се отбелязва на картата. Събират се и данни за броя етажи над земята, установява се и броят на жилищата в съответната сграда. Елементите на адреса се въвеждат в отделени полета.

Компилиран е файл с обобщение на установени проблеми и препоръки от регистраторите, свързани с формуляра на мобилното приложение, чрез който се събират/актуализират данните за сградите. Предложенията следва да се обсъдят, за да се вземат предвид и да се направят съответните подобрения в интерфейса и в начина на събиране на данните, преди обхода на цялата територия на страната.

Регистраторите се ориентират без проблем за класификация на сградите по категория „жилищна-нежилищна“.

От методологична гледна точка проблеми се наблюдават при определянето на броя сгради в случаите на свързано застрояване или при многофамилни къщи с повече от един отделен вход към жилищата.

Затруднения се наблюдават при определянето на броя сгради в случай на къщи-близнаци. Същото важи и в случаите на свързано застрояване в повече от два имота, т.нар. редови къщи, за разграничаването на отделните сгради.

Регистраторите срещат особени затруднения при маркирането на сгради от типа „къща-близнак“, тъй като по методологията на преброяването - методологично такава постройка може да се отчете като една сграда или като две сгради в зависимост от това дали е построена на един парцел (поземлен имот), или в два съседни. Това невинаги е лесно да се установи на терен. Забеляза се нуждата от по-ясни инструкции.

Препоръчително е да се използват конкретни примери (включително и снимки) по време на обучението относно разграничаването на постройките като самостоятелни сгради.

Забелязаните пропуски в номенклатурата на видовете обекти на картата ще бъдат поправени/допълнени след обсъждане.

6. Обработка на резултатите от пробния обход

След края на пробния обход събраните данни бяха експортирани от системата и предоставени в подходящ за анализ формат. Необходими бяха следните стъпки, преди да могат да се анализират в ГИС: обработка на полето, което съдържа координатите, за да се отделят стойностите, импорт в ГИС и създаване на точков слой, трансформиране към координатна система BGS2005.

Не се установяват отклонения, загуба на качество при трансформация на координатите към и от системата.

Не е постигнато унифициране на изписването на имената на улиците спрямо списъка с имена на съществуващите локализационни единици. За да се направи районирането и генерирането на преброителните списъци обр. ПНЖ2, в рамките на два месеца след края на обхода е необходимо да се минимизира нуждата от обработка на събраните данни. За целта в приложението следва да се заредят номенклатурите на локализационните единици, а по време на обучението да се уточни как да се изписват правилно новите записи в съответните полета.

Системата трябва да предоставя възможност за всеки участък броят на сградите по категории и типове да се отчита коректно в съответствие с методологията на преброяването относно сградния фонд. От маркираните на картата обекти не може да се определи броят на жилищните сгради, броят на входовете по сгради и броят на жилищата по сгради и да се направи съответно сортиран списък по адреси на сградите и техните входове.

Мобилното приложение трябва да осигурява необходимата стандартизация на елементите на адреса, без да се натоварват регистраторите с излишно попълване и преписване.

7. Логистика

Логистичните проблеми касаеха единствено начина и сроковете за изпълнение на дейностите. Общинските администрации имаха различен подход за регламентиране на дейността на регистраторите. В Разград регистраторите бяха принудени да си пускат определен брой дни отпуск, като часовете за работа на терен през седмичните дни бяха ограничени поради натрупване на служебни ангажименти. В комбинация с неблагоприятното време не всички регистратори успяха да приключат работата в периода от 9 до 13 март.

8. Проблеми, свързани с теренната работа

От регистраторите са докладвани проблеми с визуализацията на картата при редактиране на локацията на обекти - например показва се новата и старата позиция едновременно, което е объркващо, и за да се опресни картата, се налагаше повторно влизане в профила.

Отчетени са неточности в позиционирането с джипиес от около 30 метра. В отделни случаи се изискваше време (от няколко секунди до минута), за да може сигналът от и до сателита да оцени точната локация на устройството. Следва да се провери и препоръча подход за работа в инструкциите и да се изясни по време на обучението.

Не е тестван подходът с ограничение за използване на мобилното устройство само в буферна зона около назначените участъци.

На много места жителите проявяваха интерес към провежданото измерване. Наличието на служители на общината или кметството (селата Ясеновец, Чолакова и Света Петка)

допринася да няма притеснение по отношение на целта на извършваната дейност и че тя не е свързана с описване на нерегламентирано строителство.

Труден беше достъпът до затворените комплекси. Нямаше възможност за определяне на действителния брой на входовете в сградата.

Отчетени бяха и известни проблеми за ориентиране във вилните зони на Разград, въпреки че регистраторът живее в съответния район. Причината е в неясно очертаните пътни артерии на терен и това, което се вижда от устройството. В случая функционалността за позициониране с джипиес е от ключово значение.

Познаването на района за обход от страна на регистратора е препоръчително да се взема предвид като изискване или предимство.

9. Назначаване на участъци за обход

Следва да се оцени подходът за назначаване на преброителни участъци и обходни райони. По време на пробния обход беше тестван подходът с назначаване на преброителните участъци, който за реалния обход не изглежда достатъчно релевантен, тъй като инициализирането на всички участъци при започване на работа отнема доста време. Подходът налага зареждане на информацията за всеки потребител участък по участък, което отнема време, и при работа със списък се изпускаха участъци. От друга страна, назначаването на по-малки участъци за обход позволява гъвкавост при необходимост друг регистратор да продължи работата на първоначално назначения регистратор. В случая със с. Ясеновец беше планирано обходът да се извърши от един регистратор, но селото беше разделено на две части и още първия ден се разбра, че един регистратор не може да извърши обхода, с оглед на което втората половина от територията беше назначена на втори регистратор. Това, разбира се, няма да е масов случай, тъй като реалният обход ще се проведе в доста по-голям период от време.

Първоначалното назначаване беше извършено от фирмата изпълнител. Не е тествана функционалността за назначаване на участъци на регистратори през системата от страна на служители на НСИ.

10. Кв. „Анезица“ в гр. Велинград и извънредното положение

Пробният обход в кв. „Анезица“ на гр. Велинград не беше осъществен, тъй като имаше авария в канализацията и лоши метеорологични условия, при което теренът се оказа невъзможен за обход и по препоръка на общинската администрация беше отложен. В същата седмица започнаха и действията на правителството по реагиране на извънредната ситуация с COVID-19, при което органите на реда и общинската администрация отказаха да изпратят свои служители в кв. „Анезица“ без предпазни средства и облекла. Въпреки всичко и МВР, и общинската администрация имаха пълната готовност да окажат съдействие.

В район „Студентски“ сградите не са много и част от тях имат кадастрално покритие, което се отрази на по-ниското заплащане на регистраторите. В случая за район „Студентски“ и другите райони на Столична община със сходен жилищен фонд е достатъчно да се наеме само един регистратор. Това ще е валидно за всички големи градове. При тях следва да се планират по-малко на брой регистратори.

11. Други

Няма нужда от две ставки за създаване на обекти, в случай че системата не позволи присвояване на информация от обект сграда към новосъздадени обекти за вход. При първоначалните ни разговори и обсъждания с фирмата стана ясно, че разработчикът не е способен да осъществи подобно решение.

По време на пробния обход беше тествано само мобилното приложение, което е с ограничена функционалност в сравнение с десктоп приложението. Мобилното приложение има ограничения и от гледна точка на броя на слоевете с данни, с които

може да работи. За да може да се направи информиран анализ, както и да се коментират плановете за обход на територията, общините имат нужда от общ поглед върху цялата територия на общината (сателитните изображения и цифровите данни, с които НСИ разполага) за целите на планирането на обхода по места.

Могат да се обсъдят с общините и казусите за административната принадлежност на сгради, които се намират близо до землищни граници. (Пример: сградите на границата на с. Света Петка и с. Юндола.)

12. Справки и мониторинг (таблица)

По време на пробния обход бяха осигурени потребителски права (supervisor) на отговорниците по райони с достъп до всички участъци и данни за преброителните единици с цел преглед на текущо състояние. Не бяха тествани възможностите на системата за мониторинг на дейностите и напредъка на работата на терен чрез т.нар. табла (dashboard), които визуализират статистика по избрани показатели и различни филтри и са инструмент за бърз контрол по община, по обходен район, по потребителско име на регистратор и т.н. Справки в табличен вид бяха изисквани от фирмата всекидневно, но това не е приложимо за обемите работа по време на същинския обход. Следва да се конфигурира системата за мониторинг, така че да има възможност сами да генерираме справките във всеки един момент. Необходимо е да се опишат потребителите, които ще имат достъп до извличане на подобни справки.

13. Статистика на събраната информация

2. Статистика на събраната информация

Община	Първоначален брой обекти			Новосъздадени обекти		Общо (16.03.2020 г.)
	общо	актуализирани	валидирани	брой	относителен дял от първоначалния брой обекти - %	
Велинград	1482	1482	0	441	+ 29.8	1923
Разград	1521	1501	20	939	+ 61.7	2460
София (столица)	182	178	4	91	+ 50.0	273
Общо	**3185**	**3161**	**24**	**1471**	**+ 46.2**	**4656**

Изводи:

1. Планираните дейности и инструментариум, свързани с пробния предварителен обход, бяха проверени (приложени) върху 95% от планираната територия на избраните населени места. Невъзможността от събиране на данни в кв. „Анезица“ ще окаже влияние върху качеството на инструкциите и подготовката в райони със сходна инфраструктура и местни особености по време на същинския обход. Като за целта НСИ следва да предвиди възможност за реакция и съдействие на общинските администрации и регистраторите, назначени в тези райони.

2. С оглед на обхвата на пробния предварителен обход (6 населени места и 20 души регистратори) не бяха установени сериозни проблеми и затруднения в изпълнението на заложените дейности, срокове и инструкции. Съдействието от страна на общинските администрации се оказа ключово за успешното провеждане на пробния предварителен обход.

Препоръки:

1. Да се контролира и изисква наличието на контактна информация (електронна поща и телефон за връзка) в заявленията на регистраторите.

2. Да се определят повече лица за комуникация от страна на ЦУ и ТСБ на НСИ, които да имат право да извършват непосредствен контрол върху качеството на дейността на регистраторите и да комуникират с тях за отстраняване на проблеми.

3. Да се осигури техническа консултация (помощ) чрез телефонния център за регистраторите за технически и методологични въпроси.

4. Да се предложи на общините график с приоритизиране на населените места, с които трябва да се започне дейността по предварителния обход (като се вземе предвид отдалечеността на населеното място, големината и състоянието на транспортната инфраструктура).

5. Препоръчва се закупуване на „кейсове“, тип тефтер за таблетите, които да осигуряват повече стабилност при работа на терен и по-добра видимост на екрана при силна светлина.

6. Препоръчва се осигуряване на писалки, които значително ще улеснят работата с приложението.

7. Потребителските имена и достъпът до продукционната система да се предоставят на регистраторите в първия ден на обхода. Информацията да им бъде предоставена по електронната поща.

8. Полетата и попълването им следва да се оптимизират чрез: скриване или заключване на полета, които не е необходимо да се въвеждат, обединяване на номенклатури, прилагане на номенклатури за локализационните единици.

9. Номенклатурата за тип на обектите да се обсъди и да се отразят пропуските.

10. Образец на приемно-предавателен протокол за отчитане на работата на регистратора: в приемно-предавателния протокол работата се приема на основание на чл. 10 от договора (в документа беше останал чл. 9). В приемно-предавателния протокол да се изписват всички извършени дейности от регистратора и сумата за възнаграждение.

11. Да се обмисли вариант при проблем с устройството (дефект, счупване или кражба) как да продължи работата на регистратора.

12. Закупуване на пакети мобилен интернет с размер 5 GB на месец за мобилните устройства на НСИ и да се осигури съответната сума към договорите на регистраторите, които ще работят със собствени устройства.

VI. ЕЛЕКТРОННО ПРОБНО ПРЕБРОЯВАНЕ

От 20 до 30 април 2020 г. се проведе пробно електронно преброяване на населението и жилищния фонд. Критичният момент на пробното преброяване беше 0.00 часа на 20 април 2020 година.

Целта на пробното електронно преброяване беше да осигури информация за актуализиране и усъвършенстване на:

- Инструментариум - обща методология (преброителни карти, инструкции, номенклатури и класификации), информационна система, подпомагащ център, уебприложения и други. Да се тестват включените в преброителните карти въпроси, тяхното формулиране, разположение и посочените отговори. Да се оценява степента на приемане на въпросите от страна на респондентите и проблемите при попълване на картите.

- Комуникационна стратегия - провеждане на кампания за информиране на населението за пробното преброяване, получаване на предварителна представа за готовността и интереса на лицата, които ще използват възможностите на интернет за попълване на електронна преброителна карта.

1. Подготовка

Приложението за попълване на електронната преброителна карта е част от Информационна система „Преброяване 2021“. За неговата подготовка, конфигуриране и въвеждане в реална експлоатация бяха извършени следните дейности в периода ноември 2019 - март 2020 година:

- Определяне на обектите, темите и характеристиките на обектите на преброяване, които да бъдат включени в електронната преброителна карта - електронната преброителна карта е идентична с хартиената версия с изключение на раздел „Сграда“. Разделът не е включен в електронната преброителна карата, за да се избегне събирането на мултиплицирана и понякога разнородна информация за едни и същи сгради, обект на преброяване. В раздел „Жилище“ на електронната преброителна карат не е включен въпрос Ж2. „Как се използва жилището?“, тъй като само един от отговорите е относим към електронното преброяване;
- Формулиране на правила за валидиране, формални и логически контроли, тип на въпросите, помощни текстове към въпросите. Над 600 контроли са заложени в приложението за въвеждане на данни с оглед осигуряване на необходимото качество на събраната информация;
- Определяне на правила и атрибути за регистрация в приложението - данните, използвани за регистрация, бяха избрани с оглед избягване на злоупотреби с лични данни;
- Разработване на общи условия за ползване на информационната система;
- Конфигуриране на модул за въвеждане на данните - модулът е параметризиран и ще може да се използва в бъдеще и за създаване на анкети за други изследвания в домакинствата и сред лицата;
- Тестване на приложението - тестването беше извършено на два етапа. На първия етап приложението беше тествано от екипа, отговорен за разработването на методологията. На втория етап тестването беше проведено в рамките на цялата системата на НСИ (ЦУ и ТСБ).

2. Провеждане

Приложението за въвеждане на електронната преброителна карта беше отворено в 0:00 часа на 20 април и беше достъпно за населението на територията на цялата страна на интернет адрес www.e-census2021.bg. Приложението беше активно 24 часа в денонощието до 24.00 часа на 30 април.

Приложението е предназначено за събиране на данни във връзка с Преброяване 2021 по чл. 17 и 19 от ЗПНЖФ2021 чрез попълване на електронна преброителна карта (самоанкетиране) от лицата, обект на преброяване, съгласно същия закон.

Достъпът до електронната преброителна карта се извършваше чрез регистрация на физическо лице. При регистрацията физическите лица попълваха:

- Номер на валиден български документ за самоличност;
- Дата на издаване на документа;
- Имена по документ за самоличност;
- ЕГН/ЛНЧ/ЛН;

- Потребителско име;
- Парола;
- Валиден имейл адрес.

Данните за номера на документа за самоличност и датата му на издаване се валидираха от Министерството на вътрешните работи - Регистър „Български документи за самоличност“ и Регистър на чужденците, чрез специално разработена интернет услуга през средата за междурегистров обмен (RegiX).

Данните за номера на документа за самоличност и датата му на издаване не се обработват и съхраняват от НСИ.

На основание на чл. 9 т. 3 от Закона за статистиката, във връзка с чл. 6. т. 1, 3 и 7 и чл. 34, ал. 1 от ЗПНЖФ2021, председателят на НСИ утвърди **„Общи условия и правила за работа с Информационна система „Преброяване 2021“ за самоанкетиране чрез електронна преброителна карта“.** Условията бяха публикувани на заглавната страница на приложението за изразяване на съгласие от потребителите.

След успешно извършена валидация, на посочен от физическото лице имейл адрес се получаваше линк за потвърждаване на регистрацията.

След въвеждане на потребителско име и парола се активираше електронната преброителна карта.

С една регистрация можеше да се преброи само едно жилище и лицата, които живеят в него. Лицето, което извършва регистрацията, задължително трябваше да бъде част от преброените с тази регистрация лица.

След успешно извършена регистрация физическите лица попълват информацията по чл. 17 и 19 от ЗПНЖФ2021 в електронна преброителна карта.

За периода от 20 до 30 април 5 827 лица се регистрираха успешно в системата. От тях 4 044, или 69.4%, успешно попълниха преброителната карта и получиха уникален преброителен код.

От регистрираните 5.3% са извършили само регистрация, 8.3% са спрели след раздел „Адрес“, 0.4% - след раздел „Жилище“. Започнати и недовършени Карти М и Р са съответно - 68 и 76 броя.

Фиг. 1. Брой извършени регистрации и брой успешно попълнени преброителни карти към 6.45 часа по дни[1]

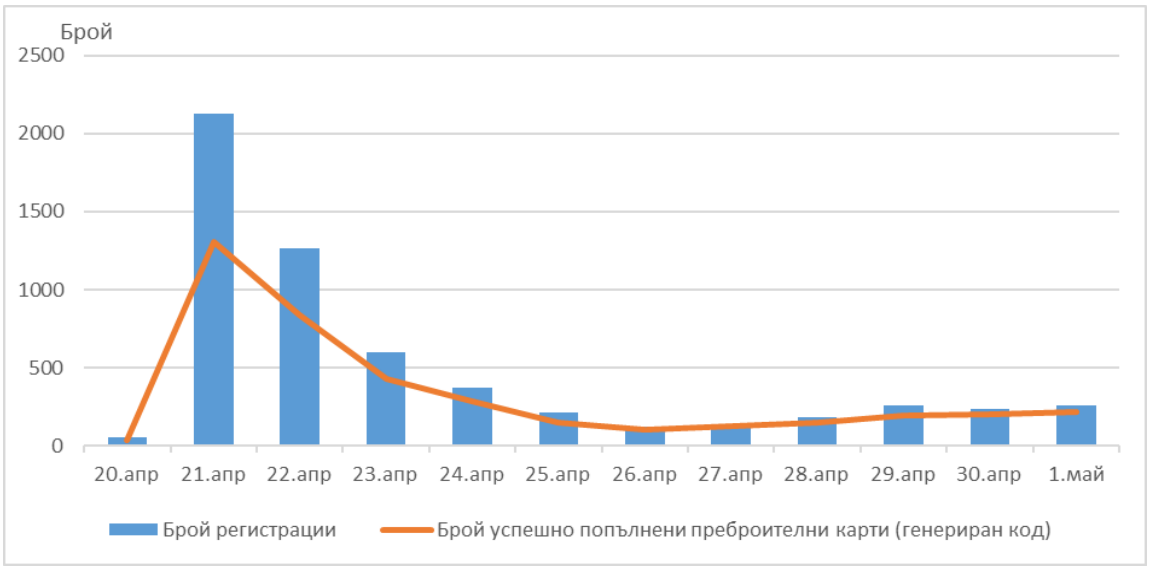

[1] Данните за 1 май са към 0.00 часа.

Жените бяха по-активни при извършването на регистрациите (53.2%), както и населението във възрастовата група 30 - 49 навършени години, съответно 52.2% от мъжете и 49.4% от жените, регистрирали се за попълване на картата в тези възрастови групи.

Фиг. 2. Разпределение на регистрираните се по пол и възраст

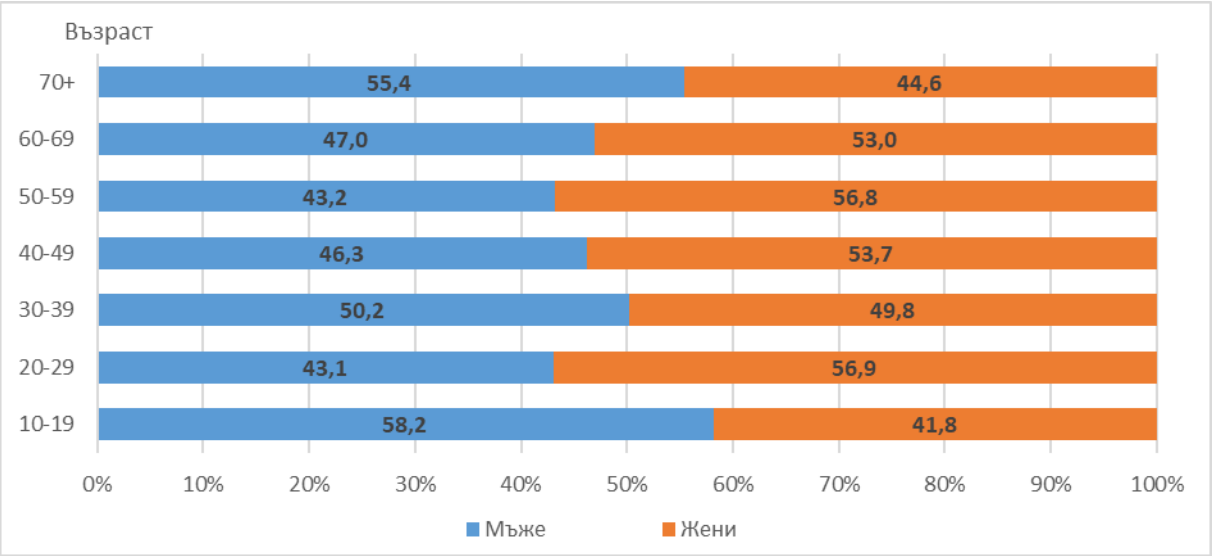

В резултат на пробното електронно преброяване бяха преброени 4 043 жилища, 4 338 домакинства и 10 306 лица.

Като цяло може да се отчете слаб интерес към електронното пробно преброяване. Причините са комплексни - извънредната ситуация в страната и ангажираността на медиите и населението с проблемите на разпространението и развитието на епидемиологичната ситуация в страната, липсата на медийна и информационна кампания на национално ниво и други.

3. Преброени жилища, домакинства и население по местоживеене

Местоживеене	Жилища	Домакинс-тва	Население	Мъже	Жени	Карта М	Карта Р
Общо	**4043**	**4388**	**10306**	**4950**	**5356**	**47**	**55**
В градовете	3790	4095	9591	4601	4990	44	45
В селата	253	293	715	349	366	3	10

4. Преброени жилища, домакинства и население по области

Области	Жилища	Домакинс-тва	Население	Мъже	Жени	Карта М	Карта Р
Общо	**4043**	**4388**	**10306**	**4950**	**5356**	**47**	**55**
Благоевград	97	102	258	126	132	2	2
Бургас	186	196	456	219	237	2	1
Варна	322	346	829	414	415	4	4
Велико Търново	151	163	378	192	186	2	2
Видин	44	48	113	57	56	2	1
Враца	84	95	213	114	99	2	2
Габрово	72	83	177	82	95	2	2
Добрич	77	80	189	87	102	2	-
Кърджали	25	27	72	40	32	-	1
Кюстендил	35	40	101	45	56	1	1
Ловеч	80	89	195	87	108	1	2
Монтана	48	56	126	59	67	2	1
Пазарджик	67	80	177	82	95	2	3
Перник	60	70	171	88	83	-	2
Плевен	110	121	283	128	155	2	4
Пловдив	290	310	739	343	396	3	6
Разград	54	56	130	52	78	-	1
Русе	168	184	434	211	223	1	-
Силистра	41	47	109	53	56	1	-
Сливен	64	65	161	75	86	-	-
Смолян	40	44	98	47	51	1	1
София	71	82	197	100	97	5	8
София (столица)	1480	1598	3699	1776	1923	3	4
Стара Загора	135	146	352	161	191	2	2
Търговище	37	39	95	46	49	-	-
Хасково	69	76	193	95	98	2	2
Шумен	83	88	217	100	117	1	1
Ямбол	53	57	144	71	73	2	2

3. Регистрирани проблеми

След направения анализ на обажданията в колцентъра, получените имейли и коментарите на респондентите след попълване на преброителната карта бяха идентифицирани следните проблеми:

- Проблеми с достъпа - потребителите трудно намират линка към приложението;
- Проблеми с регистрацията - проблемите могат да бъдат класифицирани в няколко групи:
  - Потребителите не получават имейл за потвърждение на регистрацията - причините са спиране на имейла от мейл доставчика, спиране на имейла от мейл сървъра, блокиране на имейла чрез вкарването му в черен списък;
  - Имейлът за потвърждение на регистрацията се получава в папката спам на пощенските кутии на потребителите;
  - Проблеми с въвеждането на парола - системата не позволяваше въвеждане на всички възможни символи;

- Проблеми със синтакса на имейлите на потребителите - при въвеждане на интервали или други неспецифични символи системата не приемаше имейла на потребителите;
- Неработещ линк за потвърждение на регистрацията;
- След ъпдейтване на приложението на 23 април се появи проблем с имейла за потвърждение, който беше отстранен още същия ден.

➢ Проблеми, свързани с попълването на раздел „Адрес“:

- Прекалено много атрибути на адреса, които водят до объркване на респондентите. Няма разработена функционалност за деактивиране на определени въпроси при въвеждане на определена информация;
- Неработещи бутони за падащи менюта при използване на определени браузери;
- Несъответствие между заложената в системата класификация на локализационните единици и желанието на потребителите да въведат определени локализационни единици, на които смятат, че живеят, като квартали, булеварди и други.

➢ Проблеми, свързани с попълване на раздел „Жилище“:

- Най-голямо затруднение потребителите срещнаха с попълването на въпросите за площта на жилището, стаите и кухните;
- В електронната карта липсваше въпрос Ж2, тъй като само един от отговорите беше приложим за електронното преброяване. Това създаде известен дискомфорт в потребителите;
- Като цяло част от потребителите считат, че информацията е твърде много и подробна, а други, че не е достатъчна.

➢ Проблеми, свързани с попълване на раздел „Домакинство“:

- Не са установени сериозни проблеми с определяне на броя на домакинствата и броя на лицата в домакинствата - въз основа на анализа на първичните данни ще бъде оценена възможността за формиране на категорията „семейство;

➢ Проблеми, свързани с попълване на раздел „Население“:

- Най-голямо затруднение потребителите срещнаха при попълване на въпросите, свързани с определяне на кода на икономическата дейност на предприятието, в което работят, и професията си.

➢ Общи:

- Преброяване на лица, трайно пребиваващи в чужбина - получени бяха няколко запитвания от български граждани, пребиваващи извън страната, които са опитали да се преброят, но не са успели, тъй като приложението не беше достъпно за потребители извън България;
- На 22 април беше регистриран проблем с текстовете на въпросите и отговорите в електронното приложение при използването на браузер Google Chrome и включена функция „превод на страница“. Проблемът беше решен и отстранен на 23 април;
- Получени бяха няколко искания за корекция на вече приключени преброителни карти.

➢ Проблеми, свързани с попълване на Карта М и Карта Р:

- Не са установени сериозни проблеми при попълването на анкетните карти на двете извадкови изследвания. В Системата обаче трябва да се допълнят някои логически контроли, които не бяха реализирани в процеса на разработване и тестване на електронните карти.
- Трябва да се има предвид, че за същинското преброяване ще се промени процедурата за избор на жилища, в които ще се визуализират анкетните карти. Предварително ще бъдат излъчени две независими представителни извадки.

Изводи:

1. Електронното преброяване беше проведено успешно. Приложението за попълване на данни работи без проблеми в периода на пробното преброяване. Всички възникнали технически проблеми бяха отстранени своевременно.
2. Беше създадена необходимата организация за техническо и комуникационно обслужване на приложението както от страна на НСИ, така и на фирмата изпълнител.
3. Не са необходими съществени промени в инструментариума по отношение на начина на задаване на въпросите и отговорите.
4. По задълбочени изводи по отношение на необходимостта от допълване на логическия контрол ще бъдат направени след детайлен анализ на цялата получена информация като обратна връзка и индивидуалните данни, събрани по време на пробното преброяване.

Препоръки:

1. Подобряване на процеса на регистрация въз основа на идентифицираните проблеми.
2. Оптимизиране на раздел „Адрес“ - скриване или деактивиране на ненужните атрибути на адреса (филтри), добавяне на пояснителни текстове на самия екран, преглед на вида на полетата (избор от списък/падащо меню), преглед на заложените логики, вида на въвежданите символи и задължителността на някои въпроси, добавяне на автоматична геолокация или позициониране на въведения адрес на карта.
4. Оптимизиране на раздел „Жилище“ - преглед на заложените логики, добавяне на пояснителни текстове на самия екран.
5. По отношение на Класификацията на икономическите дейности (КИД - 2008) и Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД) съществуват няколко варианта:
   - Актуализация на класификациите на КИД - 2008 и НКПД чрез прегрупиране на номенклатурите или събирането на данни на по-високо ниво на номенклатурата. Да се добавят и кодовете, тъй като част от лицата знаят кодовете по КИД - 2008 и НКПД на фирмите и професията си;
   - Да се осигури възможност за зареждане на наименованието на фирмата - H25 (1), основната дейност на фирмата - H25 (2), и наименованието на длъжността/професията - H26, от **Регистър на уведомленията за трудовите договори и уведомления за промяна на работодател, поддържан от НАП.** Да има възможност административно заредената информация да бъде потвърждавана или отхвърляна от преброяващите се,

като при отхвърляне да се активират падащите менюта и полетата за свободен текст.

По отношение на втория вариант е необходимо да се проучи възможността за използване на Regix.

6. Други:

- Преди генериране на преброителен код, системата да извежда съобщение, което предупреждава, че това е последната възможност за промяна в данните;
- Добавяне на бутон/и - Преглед на въведените данни преди приключване и Отпечатване на попълнената карта;
- Визуализиране на част от помощните текстове непосредствено на екрана. Оптимизиране на текстовете в помощните текстове, като се има предвид, че при попълване на телефон твърде големи текстове на са четими;
- Добавяне на бутон за лицата, попаднали в извадковите изследвания - в случай че някое от лицата откаже да участва, трябва да има възможност да заяви това.

VII. МЕДИЙНА КАМПАНИЯ

1. Характер и продължителност на кампанията

Информационната кампания за пробното преброяване на населението и жилищния фонд беше прекъсната и променена от наложилите се обективни фактори - ограниченията, свързани с извънредното положение в страната. В първоначалния план, разработен в началото на 2020 г., нейна основна целева група беше пълнолетното население в избраните три общини, в които трябваше да протече преброяването - Разград, Велинград и район „Студентски“ в София. Планът включваше участие в кампанията на директорите на ТСБ и началниците на ОСИ чрез разпространение на прессъобщения, интервюта в регионални медии и персонализирани темплейти във Фейсбук с регионална информация, ангажиране на ПР експертите на избраните общини, провеждане на пресконференции в София и брифинги в страната. Изработени бяха плакати и листовки за трите общини, а за края на април беше предвидено обучение на ПР експертите на общините и запознаването им с резултатите от пробното преброяване.

Въведените мерки, свързани с извънредното положение и коронавируса, фокусираха изцяло общественото внимание, от една страна, а от друга - ограничиха комуникацията с целевите групи. ЦКП излезе с решение пробното преброяване да се отложи с месец, а впоследствие реши да се проведе само електронно. Това наложи цялостна промяна в концепцията на кампанията. Рекламните материали станаха неизползваеми заради промяната в датата и отпадането на преброяването с преброители. Кампанията трябваше да бъде пренасочена към всички, живеещи в страната, а на мястото на регионалните медии, печатните материали и събитията трябваше да бъдат включени други комуникационни канали.

Като резултат **кампанията започна на 8 април във Фейсбук,** а на **15 април в националните радиостанции** - БНР - програма „Хоризонт“ и програма „Христо Ботев“, и Дарик радио, като **общото ѝ времетраене беше 25 дни.**

2. Рекламна кампания - клипове и рекламни публикации

Рекламната кампания беше осъществена чрез два комуникационни канала: радиостанции с национално покритие (БНР и Дарик радио) и социални медии

(Фейсбук). Тя премина основно под формата на медийното партньорство - безвъзмездно изработване на радиоклип, 91% безплатни излъчвания в програмите на радиостанциите, разработване на рекламите за социалните медии със собствени сили.

- Изработен беше 40-секунден аудиоклип, който беше излъчен по двете програми на БНР и по Дарик радио общо **166 пъти** в периода **15 - 30 април,** което **средно е 11 пъти на ден.** Аудиоклипът покри всички часови пояси, включително т.нар. праймтайм, в работните, почивните и празничните дни.
- БНР и Дарик радио държат около 55% от общата радиоаудитория в страната, като **среднодневната аудитория** на трите програми е **между 60 и 70 000 души.** БНР е лидер по аудитория в България, а Дарик радио - сред частните радиостанции.
- Програмите са насочени основно към хората в активна възраст (между 15 и 59 години), като 68% от аудиторията на БНР е в градовете, а 32% - в селата.[2]
- В периода 8 април - 1 май в страницата на НСИ във Фейсбук бяха публикувани общо **17 реклами - 16 изображения с придружаващи рекламни текстове,** свързани с пробното преброяване, и **един видеоклип** за резултатите от него.
- За периода на кампанията рекламите са привлекли **112 759 души уникални посетители,** като 12 363 са ги харесали, споделили или са щракнали върху линка с преброителната карта.
- Кампанията е привлякла **218 нови последователи** на страницата на НСИ.
- От 8 април до края на кампанията информация за нея под каквато и да е форма (публикации, реакции, коментари) е **достигнала до 1 001 738 души.**[3]

По-голяма е женската аудитория - 63% от последователите са жени. Кампанията показва, че те се ангажират повече с това, което виждат и четат. Най-активни са хората между 45 и 54 години, следвани от тези на възраст 35 - 44 години и 55 - 64 години.

Фиг. 3. Разпределение на достигната аудитория по пол и възраст[4]

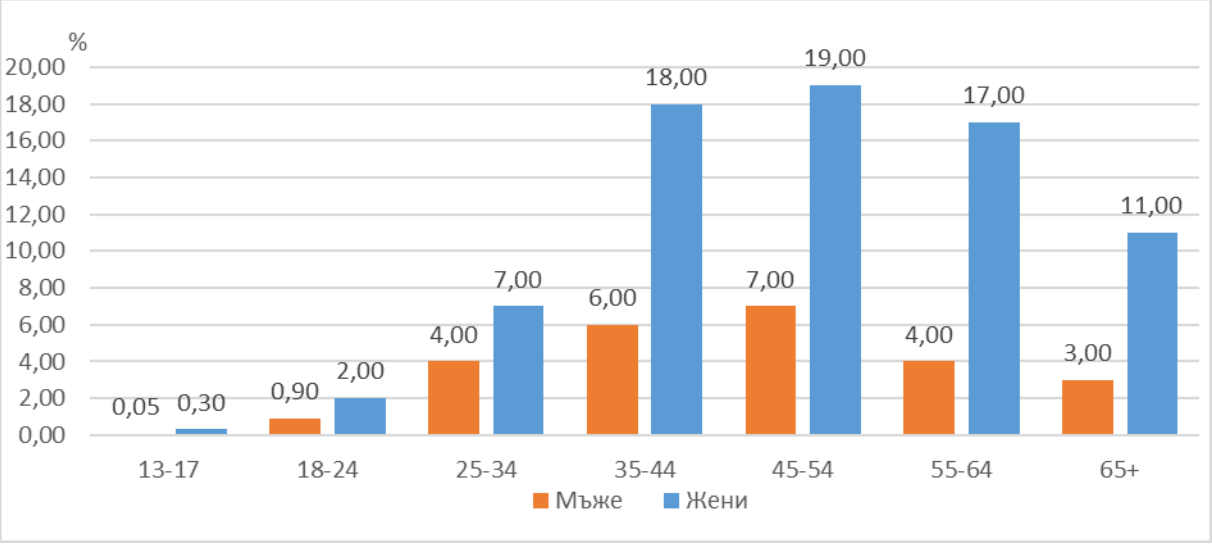

От общо 17 публикации само 6 са т.нар. „подсилени“, т.е. насочени са към определени групи - различни по възраст и местоживеене чрез минимален финансов ресурс (2.5 или 5 долара на ден в продължение на 2 дни).

[2] Данните за радиоаудиторията са от изследвания на БНР, изследване за Дарик радио на агенция „Алфа рисърч“ и рейтингите на пипълметричните агенции „Нилсен“ и ГАРБ.
[3] Данните са от Фейсбук.
[4] Данните са от Фейсбук.

Графиката за **развитие на кампанията** в социалните медии според уникалните потребители на ден показва, че най-силен е интересът в първия, предпоследния и последния ден от кампанията, като трябва да се отчете и фактът, че публикациите в първия и предпоследния ден са „подсилени“.

Фиг. 4.Аудитория във Фейсбук през периода 8 април – 1 май 2020 година[5]

3. ПР кампания

Въпреки промяната на предварително разработения план за ПР дейности и ограниченията в комуникацията с целевите групи **в периода 16 април - 4 май 2020 г. в медиамониторинга на НСИ са открити 437 публикации,** свързани с пробното преброяване:

- Преобладават публикациите в националните и регионалните информационни сайтове (включително сайтове на печатни издания, телевизии и радиостанции). Това са около три четвърти от всички публикации.
- Публикациите за подготовката и хода на пробното преброяване присъстваха осезаемо както в новинарските емисии на националните телевизии и радиостанции, така и в печатните издания на вестниците.
- В отчетния период са разпространени **четири прессъобщения** за хода на преброяването.
- Направени са **десет интервюта с представители на НСИ:**
  - Диана Янчева, заместник-председател на НСИ - Нова телевизия;
  - Магдалена Костова, директор на дирекция „Демографска и социална статистика“ - БТА, Фокус нюз, Радио Фокус, бТВ, Канал 3, България Он Еър, БНТ, БНР - „Хоризонт“ и Радио София,
  - Имаме информация за проведени **четири интервюта с представители на ТСБ** и **ОСИ** - Деян Славов - две интервюта за Радио Варна, Емилия Илиева - интервю за Радио Благоевград, Даниела Данаилова – интервю за радио Шумен.

В рамките на кампанията **с интервюта са покрити всички медии, които отговарят на следните критерии - национални информационни агенции, телевизии с национален обхват, радиостанции с национален обхват.**

[5] Данните са от Фейсбук.

Анализът на публикациите показва, че липсват негативни материали. Медиите подхождат с доверие към прессъобщенията и като цяло към преброяването на населението. Журналистическите материали са коректни. Всички публикации са с ясно изразен информационен характер. Публикуват се често без коментар или изразяване на мнение, дори без редакторска намеса. В голямата си част не се търсят атрактивни заглавия. Не може да се говори и за неверни внушения, каквито са наблюдавани при предишното преброяване през 2011 година.

Почти всички публикации са в резултат на прессъобщенията на НСИ.

Сравнително слаба е активността от страна на медиите в търсенето на допълнителна информация за преброяването. Дори при обявяването на данните за населението на страната за 2019 г. нито една медия не направи логическа връзка с преброяването.

Обратната връзка от малкото неодобрителни коментари във Фейсбук профила на НСИ показва какви биха могли да бъдат настроенията на хората. Общо коментарите на хората, до които са достигнали платените публикации в социалната мрежа, са няколко десетки, единици от които са неодобрителни. Те очаквано са насочени към:

- Защита на личните данни;
- Изтичане на информация по аналогия с НАП - това е факт, който няма да бъде забравен и ще бъде напомнян занапред;
- Съмнения за необходимостта от преброяването;
- Липса на доверие в институциите;
- Бързо отказване след затруднения при самоанкетиране.

4. Ефективност

Разходът за шестте „подсилени публикации“ във Фейсбук е общо 90 лева, като постигнатите резултати с този финансов ресурс показват, че за **едно влизане в преброителната карта са изразходвани около 7.5 стотинки,** а за да достигне **публикацията до един човек,** НСИ е похарчило **0.2 стотинки.** Освен това тези 1 177 щраквания върху картата все още не означават, че всеки, който е влязъл в нея, се е преброил успешно.

Фиг. 5. Подсилени публикации [6]

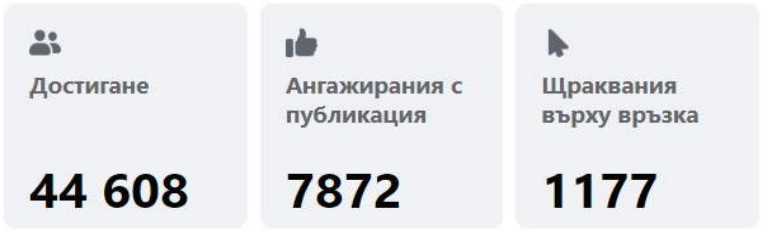

Това обаче е финансово измерение само на платената реклама в социалната мрежа. За съжаление, няма как да измерим какъв брой от попълнените карти се дължи на видяна, чута реклама или гледано и прочетено участие в медиите, тъй като подобно социологическо проучване за източниците на информация в момента не е правено. От друга страна, Фейсбук не предоставя статистика за кликовете върху връзка на

[6] Данните са от Фейсбук.
[7] Данните са на пийпълметричните агенции Нилсен и ГАРБ и са публикувани във в.“24 часа“.

публикациите, които не са „подсилени“, т.е. можем да предполагаме, че ако при близо 45 000 достигнати хора има около 1 200 влизания в електронната карта, то при 113 000 уникални посетители влизанията в електронната карта вероятно са около 3 000.

По отношение на традиционните медии участията на представители на НСИ обхващат тези с най-голяма аудитория в страната. Данните на двете пийпълметрични агенции „Нилсен“ и ГАРБ за април 2020 г. показват, че около 50% от хората на възраст 18 - 49 години са зрители на Нова телевизия и бТВ. Като добавим към тях БНТ, България Он Еър и Канал 3, кампанията е обхванала със сигурност над 60% от телевизионната аудитория, особено в ситуация на карантина.

Фиг. 6. Праймтайм аудиторен дял – април 2020 година [7]

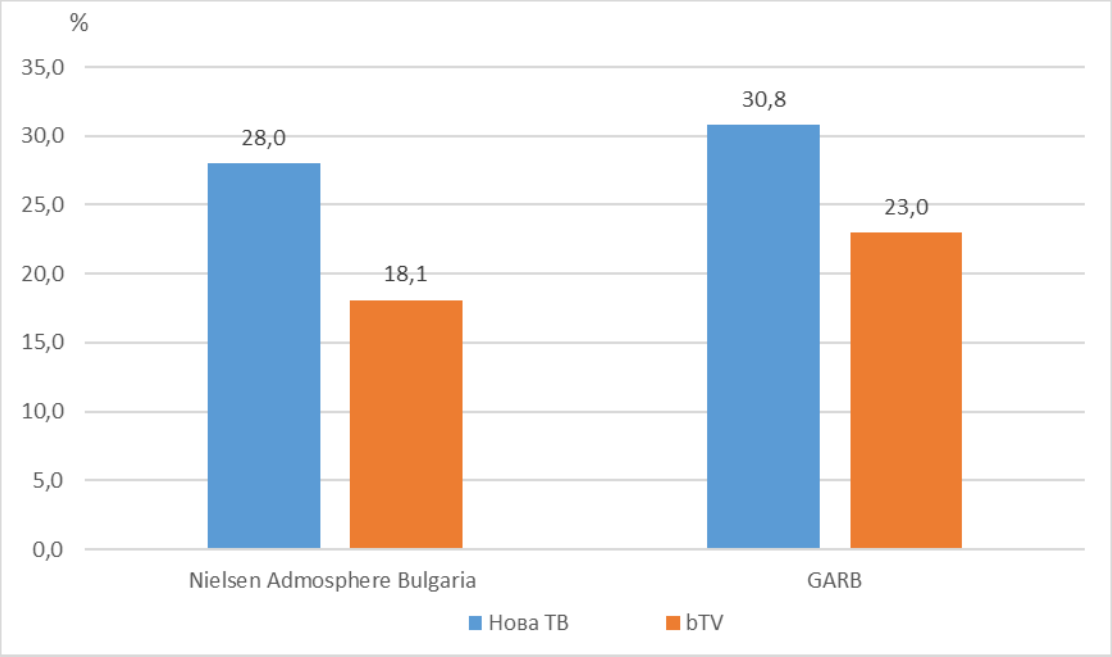

Изводи:

Информационната кампания за пробното преброяване беше повлияна от няколко фактора:

- Фокусиране на общественото внимание върху COVID-19 и изместване на интереса на медиите единствено към ситуацията с коронавируса у нас и в Европа и света, което практически спря всички други новини;
- Силно ограничаване на комуникационните канали от противоепидемичните мерки и липса на традиционните контакти на живо с медиите;
- Липса на кампания в регионалните медии;
- Драстично ограничена платена реклама;
- Недостатъчен човешки ресурс.

Като цяло обаче кампанията изпълни основната си цел да тества комуникационния канал, който не е бил използван досега - Фейсбук, както по отношение на сумите и времето, за което се „подсилват“ определени публикации, така и по отношение на техния облик и съдържание.

Основните изводи са, че през социалните медии може да се достигне до голяма

аудитория с ограничен ресурс, но за да бъде тази аудитория стимулирана да предприеме действие, кампанията трябва да бъде с по-висока интензивност, включително и да бъдат вложени повече средства. В такъв случай обаче не само ще се увеличат влизанията във връзката с преброителната карта, но и реакциите и коментарите, което налага да бъдат определени по-голям брой хора, които да им отговарят.
Резултатите от различните публикации показват, че до най-голям брой стигат онези, в които има конкретни лица, свързани с преброяването - пример е публикацията със снимката и цитата на председателя на НСИ. Необходими са и по-голям брой разпознаваеми лица, които да бъдат използвани като събеседници в различните медии, тъй като натоварването на един или двама души ще попречи както на тяхната работа, така и ще доведе до пренасищане у аудиторията.
В кампанията за пробното преброяване се усети липсата на видеосъдържание, което ще направи темата по-разбираема и близка до всички категории хора, които гледат телевизия, и ще даде възможност за вграждане на линка с преброителната карта в кратки анимирани банери за интернет и социалните медии.

Препоръки:

1. При провеждане на кампанията за същинското преброяване директорите на ТСБ и началниците на ОСИ трябва да бъдат активни участници. За целта ще бъдат изработени указания за провеждане на пресконференции, срещи с отделни медии и поддържане на рубрики за преброяването в местните медии.

2. Директорите на ТСБ и началниците на ОСИ трябва да предоставят седмично планиране на медийните изяви и публичните събития, както и планиране на рекламните публикации и групите във Фейсбук, в които те ще бъдат разпространявани. За рекламните публикации ще бъдат разпространени примерни темплейти и анимирани банери. Директорите на ТСБ и началниците на ОСИ ще подават седмично извадка за медийното отразяване на процеса от регионалните медии, който ще бъде основа за засилване или коригиране на кампанията по места.

3. До 30 септември директорите на ТСБ и началниците на ОСИ да направят предложения за информацията (извън задължителните документи), която ще бъде публикувана на страниците на общините, и да опишат какво съдействие им е необходимо на базата на проведените срещи с общините.

4. Необходимо е да бъдат привлечени външни говорители - една от възможностите е това да бъдат членове на Централната комисия по преброяването или популярни лица - например журналисти, социолози, политолози. Препоръчително е такива популярни лица да бъдат използвани и на регионално равнище - хора, които са уважавани в населеното място.

5. Да се обхванат всички комуникационни канали, като се постави акцент върху електронните медии и интернет медиите.

6. До началото на лятото да бъде разширен ПР екипа на преброяването. Необходимо е привличане на ПР експерти, които да бъдат ангажирани само с кампанията по преброяването - планиране, изработване на текстове, мониторинг, организиране на изяви в различните медии.

7. Да се проведат преговори с обществените и търговските медии за осигуряване на програмно време за излъчване на видео- и аудиоклипове за популяризиране на

преброяването.

8. Да се подготви обществена поръчка за интернет кампания с анимирани рекламни банери за преброяването.

Динамиката на процесите, свързани с комуникациите в съвременното общество налага трайното сътрудничество между медиите и държавните институции у нас в стремежа им за приобщаване на обществеността към събития от стратегическо значение за бъдещето на страната. Едно от тези събития е Преброяване 2021. Неговото успешно провеждане зависи до голяма степен от общественото мнение и нагласите в публичното пространство, създадени чрез медиите от една добре обмислена и професионално реализирана ПР кампания.

Натрупаният от НСИ опит през годините в областта на ПР стратегиите, връзките с медиите, рекламата, реагирането при кризисни ситуации - като компоненти в изграждането на положителен обществен имидж на институцията - може да изиграе ролята на трамплин за бъдещи успешни дейности, които НСИ възнамерява да предприеме.